

ПОХОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Виконала: Дунаєвська Катерина

ЗМІСТ

- 1. Версії щодо походження української мови**
- 2. Основні концепції розвитку**
- 3. Періодизація історії становлення української мови**
- 4. Перешкоди на шляху становлення української мови**

Версії щодо походження української мови

У сучасному мовознавстві виробилися дві основні концепції походження української мови:

1. Українська мова виникла після розпаду спільнослов'янської етномовної спільноти в V-VI ст.
2. Українська мова виникла на основі праслов'янської мови і розвивалася самостійно і незалежно від інших.

Які існують версії щодо походження мови?

Версія перша.

Сьогодні надзвичайно популярними є думки дослідників «Велесової (Велесової) книги». Цю книгу відносять до «героїчного епосу України-Руси».

«Велесова книга» розповідає про походження слов'ян, про «руську землю», де вони жили, про землю, яку слов'яни любили і обороняли від ворогів-нападників, про їх заняття, побут, вірування тощо.

Версія друга.

Михайло Красуський –у праці
«Древность малороссийского языка»
(1818) на основі зіставлення
індоєвропейських мов стверджував, що
найстаршою в Європі є українська мова.
Вона, за переконаннями М. Красуського
давніша не лише за всі слов'янські мови,
а й за грецьку, латинську, санскрит.

Версія третя.

Російський мовознавець Ф. І.(Федір Іванович) Буслаєв, дослідивши лексику і фразеологію «Слова о полку Ігоревім», інші писемні пам'ятки давньоруської доби, пам'ятки чеської літератури, дійшов висновку, що українська мова древніша від мови російської.

Версія четверта.

Її також учені називають «сенсаційною».

І. Ющук – зіставивши українську мову з латинською (найдавнішою індоєвропейською мовою), стверджує, що українська мова є архаїчною. А формуватися вона почала «ще перед трьома тисячами років – можливо, водночас із латинською, якщо не раніше.

Версія п'ята

І. Огієнко (митрополит Іларіон) стверджував: «Три східнослов'янські мови: українська, білоруська й російська – зростали незалежно одна від одної, як мови самотійні, і т. зв. «праруської» спільної мови ніколи не було».

Версія шоста

А.Москаленко у праці «Питання походження української мови в мовознавчій та історичній літературі» (1958) використав відому на той час тезу, що українська мова належить до спільнослов'янських мов, які мали одну прамову.

Версія сьома

Г. П. Півторак вважає, що процес становлення східнослов'янських мов не був синхронним. Найраніше він розпочався з української мови через те, що майже вся територія України була прабатьківщиною слов'ян.

Основні концепції та гіпотези

Основними сучасними гіпотезами є:

1. **Юрій Шевельов** – українська мова безпосередньо виділилася із праслов'янської мови.
2. **Олексій Шахматов** – українська мова входила у «спільноруської прамови», із якої походять і інші «руські мови».
3. **Олександр Царук** – дві «східнослов'янські» мови — українська і російська — на початку давнього періоду свого самостійного розвитку були двома найвіддаленішими слов'янськими мовами

Періодизація

За Шевельовим:

- 1) протоукраїнський період (до середини XI ст.);
- 2) староукраїнський період (від середини XI до XIV ст.);
- 3) середньоукраїнський період:
 - ранній середньоукраїнський (XV — середина XVI ст.);
 - середній середньоукраїнський (середина XVI ст. — початок XVIII ст.);
 - пізній середньоукраїнський (XVIII ст.);
- 4) сучасний період (від XVIII ст. до сьогодні).

Урахувавши досвід мовознавців (зокрема, **В. Німчука**), можна виокремити узагальнену періодизацію історії української мови:

1. Праслов'янська мова з протосхіднослов'янськими діалектами в її складі (до VII ст.).
2. Східнослов'янський мовний період із протоукраїнськими діалектами (VII—X ст.), або протоукраїнський.
3. Давньоукраїнська мова (XI—XIII ст.).
4. Середньоукраїнська мова (XIV — кінець XVII ст.)
5. Нова українська мова (початок XVIII ст. — до сьогодні)

Перешкоди на шляху становлення

Не мала наша мова в минулому умов для свого розвитку і тепер не має. Згадаймо деякі факти.

- 1720 р. цар Петро I видав указ про заборону в Україні друкувати книги;
- 1753 р. – указ Катерини II про заборону викладання українською мовою;
- 1768 р. – указ Синоду російської православної церкви про вилучення у населення, українських букварів;
- 1775 р. – російські війська зруйнували Запорозьку Січ; були закриті українські школи;
- У 1830–1840 роках русифікація України посилюється. Навіть саму назву «Україна» перестали вживати. Лівобережну Україну назвали Малоросією, Правобережну – Юго-Западним краєм, а Південну – Новоросією;

- 1863 р. – заборона друкування українських книжок, циркуляр міністра внутрішніх справ Валуєва: «Никакого особенного малороссийского языка не было, нет и быть не может»;
- 1889 р. – у Києві на археологічному з'їзді дозволено читати реферати «всіма мовами, крім української»;
- 1895 р. – заборона української дитячої літератури;
- 1914 р. – заборона української преси;
- 1938 р. – запроваджено обов'язкове вивчення російської мови по всій Україні. І водночас розпочалося масове закриття національних шкіл, престиж української мови знизився;
- 1926-1939 рр. – фізичні депортації українських діячів, звинувачених у націоналізмі;
- 1960 рр. – арешти, винищення молодого покоління української інтелігенції.

134 заборони на українську мову,
починаючи з царських і до брежнєвських
часів. Чого тільки не застосували губителі
нашої мови!

І офіційно забороняли, і оголошували
неіснуючою чи придуманою німцями, і
вважали діалектом російської чи польської
мови, і підлаштовували її під іншу мову з
метою прискорення її злиття в і'мя світлого
майбутнього всього людства, - а вона таки
живе. "Не вмирає душа наша!"

Дякую за увагу!

